

Decizie nr. 14/2011

din 17/10/2011

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 821
din 21/11/2011

privind recursul in interesul legii ce formeaza
obiectul Dosarului nr. 10/2011

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE
COMPLETUL COMPETENT SA JUDECE RECURSUL IN INTERESUL LEGII

Dosar nr. 10/2011

Livia Doina Stanciu	- presedintele Inaltei Curti de Casatie si Justitie, presedintele completului
Lavinia Curelea	- presedintele Sectiei I civile,
Corina Michaela Jijiie	- presedintele delegat al Sectiei penale
Gabriela Victoria Birsan	- presedintele Sectiei de contencios administrativ si fiscal
Adrian Bordea	- presedintele Sectiei a II-a civile
Stefan Pistol	- judecator la Sectia penala
Angela Dragne	- judecator la Sectia penala
Sofica Dumitrascu	- judecator la Sectia penala
Geanina Cristina Arghir	- judecator la Sectia penala
Ioana Bogdan	- judecator la Sectia penala
Gheorghe Florea	- judecator la Sectia penala
Ana Hermina Iancu	- judecator la Sectia penala
Victor Camenita Pasca	- judecator la Sectia penala
Niculina Alexandru	- judecator la Sectia penala
Mirela Sorina Popescu	- judecator la Sectia penala
Cristina Rotaru	- judecator la Sectia penala
Sandel Lucian Macavei	- judecator la Sectia penala

Ionut Matei	- judecator la Sectia penala
Livia Luminita Zglimbea	- judecator raportor, Sectia penala
Joita Preda	- judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal
Gheorghita Lutac	- judecator la Sectia de contencios administrativ si fiscal
Carmen Georgeta Negrila	- judecator raportor, Sectia I civila
Danut Cornoiu	- judecator, Sectia I civila
Iulia Manuela Cirnu	- judecator, Sectia a II-a civila
Veronica Radulescu	- judecator, Sectia a II-a civila

Completul competent sa judece recursul in interesul legii ce formeaza obiectul Dosarului nr. 10/2011 este constituit conform art. 414⁴ alin. 3 din Codul de procedura penala, modificat si completat prin Legea nr. 202/2010, raportat la art. 27² din Regulamentul privind organizarea si functionarea administrativa a Inaltei Curti de Casatie si Justitie, republicat, cu modificarile si completarile ulterioare.

Sedinta completului este prezidata de doamna judecator Livia Doina Stanciu, presedintele Inaltei Curti de Casatie si Justitie.

Procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie este reprezentat de doamna Gabriela Scutea, adjunct al procurorului general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie.

La sedinta de judecata participa magistratul-asistent din cadrul Sectiilor Unite, doamna Cristina Pascu, desemnat in conformitate cu dispozitiile art. 27³ din Regulamentul privind organizarea si functionarea administrativa a Inaltei Curti de Casatie si Justitie, republicat, cu modificarile si completarile ulterioare.

Inalta Curte de Casatie si Justitie - Completul competent sa judece recursul in interesul legii a luat in examinare recursul in interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie in vederea interpretarii si aplicarii unitare a dispozitiilor art. 447 alin. 2 din Codul de procedura penala raportat la art. 84 si 86⁴ din Codul penal, cu privire la momentul sesizarii instantei cu cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile.

Magistratul-asistent a mentionat ca au fost depuse completarile referitoare la obiectul recursului in interesul legii cu privire la aspectele penale si civile incidente in cauza, astfel dupa cum s-a dispus prin incheierea de sedinta de la termenul de judecata din data de 12 septembrie 2011, si ca au fost intocmite rapoartele de catre doamna judecator Livia Luminita Zglimbea din cadrul Sectiei penale si de catre doamna judecator Carmen Georgeta Negrila din cadrul Sectiei I civile.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie a sustinut recursul in interesul legii, in sensul ca cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei poate fi introdusa in cursul termenului de incercare, pana la implinirea acestuia, cererea putand fi solutionata inainte sau dupa implinirea termenului de incercare, punand concluzii pentru admiterea recursului in interesul legii si pronuntarea unei decizii prin care sa se asigure interpretarea si aplicarea unitara a legii.

INALTA CURTE,

deliberand asupra recursului in interesul legii, constata urmatoarele:

1. Problema de drept ce a generat practica neunitara

Prin recursul in interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie s-a aratat ca in practica judiciara nationala nu exista un punct de vedere unitar cu privire la aplicarea dispozitiilor art. 447 alin. 2 din Codul de procedura penala raportat la art. 84 si art. 86⁴ din Codul penal, cu privire la momentul sesizarii instantei cu cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile.

2. Examenul jurisprudential

Prin recursul in interesul legii se arata ca in urma verificarii jurisprudentei la nivel national, cu privire la momentul sesizarii instantei cu cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile, a fost relevata o practica neunitara.

3. Solutiile pronuntate de instantele judecatoresti

3.1. Intr-o prima ipoteza, instantele, sesizate inaintea termenului de incercare cu cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile:

- au admis cererea daca s-a dovedit reaua-credinta a condamnatului in neexecutarea obligatiilor civile, indiferent daca cererea a fost solutionata dupa implinirea termenului de incercare; s-a retinut, potrivit acestei orientari, ca procurorul sau partea interesata are posibilitatea de a cere oricand, pe parcursul termenului de incercare, revocarea suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile;

- au respins cererea, ca neintemeiata, daca nu s-a dovedit reaua-credinta a condamnatului in neexecutarea obligatiilor civile;

- au respins, ca prematur introdusa sau ca neintemeiata, cererea, cu motivarea ca aceasta poate fi formulata numai dupa expirarea termenului de incercare, intrucat pana la acel moment condamnatul are posibilitatea executarii obligatiilor civile;

- au respins cererea ca urmare a constatarii intervenirii reabilitarii de drept a condamnatului pe parcursul judecarii cauzei.

3.2. Intr-o a doua ipoteza, instantele, sesizate dupa expirarea termenului de incercare cu cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile:

- au respins cererea de revocare, ca tardiva sau neintemeiata, cu motivarea ca, potrivit art. 84 din Codul penal, partea civila are dreptul de a obtine recuperarea debitului stabilit prin hotararea de condamnare si este indreptatita sa solicite revocarea suspendarii executarii numai pe durata termenului de incercare, pana la implinirea acestuia, ulterior acestui moment intervenind reabilitarea de drept a condamnatului, astfel ca nu mai poate opera revocarea suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile;

- au admis cererea de revocare, retinand ca o conditie esentiala a promovarii cererii tocmai implinirea termenului de incercare, moment pana la care condamnatul are posibilitatea sa execute obligatiile civile stabilite prin hotararea de condamnare, partea civila neavand dreptul sa ceara revocarea suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei pana la acel moment.

4. Opinia procurorului general

Procurorul general a opinat in sensul ca cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile, trebuie introdusa anterior expirarii termenului de incercare, indiferent daca judecarea cauzei are loc ulterior expirarii acestui termen.

Prin argumentele expuse s-a sustinut ca din interpretarea gramaticala a dispozitiilor art. 84 din Codul penal si art. 447 alin. 2 din Codul de procedura penala rezulta ca cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile, trebuie introdusa

anterior expirării termenului de încercare. S-a menționat că ar fi greșită acceptarea opiniei în sensul că cererea de revocare este prematură în situația introducerii acesteia în cursul termenului de încercare, deoarece până la acest moment condamnatul își poate executa obligațiile civile, aceasta echivalând cu a accepta că pe durata termenului de încercare ar fi suspendată executarea obligațiilor civile, ceea ce contravine dispozițiilor art. 81 alin. 5 și art. 86¹ alin. 4 din Codul de procedură penală.

Totodată s-a motivat că opinia potrivit căreia cererea de revocare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau a suspendării condiționate a executării pedepsei, în cazul neîndeplinirii de către condamnat a obligațiilor civile, se poate formula numai după expirarea termenului de încercare este în flagrantă contradicție cu prevederile art. 86 și art. 86⁶ din Codul penal.

S-a concluzionat în sensul că împlinirea termenului de încercare nu împiedică soluționarea cererii de revocare introduse înăuntrul acestui termen, deoarece aceeași soluție este prevăzută de lege și în situația revocării obligatorii a suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul savarsirii unei noi infracțiuni în cursul termenului de încercare, indiferent dacă judecarea noii infracțiuni are loc după expirarea acestui termen.

În ceea ce privește problema momentului de la care se poate dispune revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau a suspendării condiționate a executării pedepsei, în cazul neîndeplinirii de către condamnat a obligațiilor civile, în ipoteza introducerii cererii de revocare înăuntrul termenului de încercare, s-a argumentat că cererea de revocare trebuie introdusă la un moment care să evidențieze intenția condamnatului de a se sustrage de la executarea obligațiilor civile, respectiv să demonstreze reaua-credință a acestuia. S-a subliniat, de asemenea, că cererea de revocare poate fi soluționată chiar și după împlinirea termenului de încercare, cu consecința revocării suspendării executării pedepsei, concluzia decurgând din interpretarea dispozițiilor art. 83 alin. 1, art. 86 și art. 84 din Codul penal, legea penală nestabilind un moment până la care se poate dispune revocarea.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Punctul de vedere exprimat de judecătorul raportor (în ceea ce privește aspectele de drept penal incidente în cauză) a fost în sensul că cererea de revocare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau a suspendării condiționate a executării pedepsei, în cazul neîndeplinirii de către condamnat a obligațiilor civile, trebuie introdusă anterior expirării termenului de încercare, indiferent dacă judecarea cauzei are loc ulterior expirării acestui termen.

S-a argumentat că dispozițiile art. 447 alin. 2 din Codul de procedură penală, supus interpretării, nu se referă decât la titularii dreptului de a formula cererea de revocare și la aspecte privind competența de soluționare a cererii și, de asemenea, că norma amintită face trimitere la prevederile art. 84, respectiv art. 86⁴ alin. 1 din Codul penal, dispozițiile art. 84 din Codul penal nefacând decât o redactare clară, ceea ce face necesară coroborarea normelor supuse interpretării cu alte texte din Codul penal și Codul de procedură penală. S-a mai arătat că, în ipoteza în care s-ar considera că cererea de revocare ar fi prematură dacă ar fi formulată anterior împlinirii termenului de încercare, ar deveni ineficiente dispozițiile art. 81 alin. 5 și art. 86⁴ alin. 1 din Codul penal și cu atât mai puțin ar putea fi susținută teza potrivit căreia cererea de revocare trebuie formulată după împlinirea termenului de încercare, deoarece ulterior acelui moment intervine reabilitarea de drept, potrivit dispozițiilor art. 86 și 86⁶ din Codul penal, normele anterior indicate nefacând referire la momentul pronunțării revocării, astfel că aceasta poate interveni fie anterior, fie ulterior expirării termenului de încercare.

În raportul întocmit cu privire la aspectele de drept civil incidente în cauză s-a arătat că, potrivit art. 415 alin. 1, art. 416 și art. 417 din Codul de procedură penală, momentul ramanerii definitive a hotărârii este cel care marchează și dobândirea caracterului executoriu al obligațiilor civile (despagubiri și cheltuieli judiciare convenite părților) stabilite în sarcina condamnatului. În ceea ce privește prescripția dreptului de a cere executarea silita s-a argumentat că prevederile art. 405¹-405³ din Codul de procedură civilă, referitoare la suspendarea, întreruperea sau repunerea în termenul de prescripție, sunt direct aplicabile și în situația în care instanța penală este investită cu soluționarea unei cereri de revocare a suspendării executării pedepsei în condițiile art. 447 alin. 2 din Codul de procedură penală, raportat la art. 84 și art. 86⁴ din Codul

penal, daca se invoca asemenea incidente legate de cursul prescriptiei, prescriptia dreptului de a cere executarea silita nestingand insa dreptul subiectiv material, care poate fi realizat prin executarea de bunavoie de catre debitor, ci doar dreptul de a obtine satisfacerea dreptului subiectiv prin constrangere.

Referitor la corelatia dintre implinirea termenului de prescriptie a dreptului de a cere executarea silita si termenul de incercare s-a argumentat ca notiunile de indeplinire a obligatiilor civile si prescrierea dreptului de a cere executarea silita nu sunt echivalente in ceea ce priveste efectele, termenele de prescriptie si de incercare fiind diferite, iar in situatia in care condamnatul executa obligatiile civile dupa implinirea termenului de prescriptie, dar anterior expirarii termenului de incercare, nu poate fi dispusa revocarea suspendarii executarii pedepsei. In ceea ce priveste situatia in care condamnatul dovedeste (cu orice mijloc de proba) ca nu a avut posibilitatea de a indeplini obligatiile civile, s-a mentionat ca aceasta este o situatie de exceptie, care implica o conduita de buna-credinta a condamnatului, neputandu-se dispune revocarea suspendarii executarii pedepsei.

6. Inalta Curte

Dupa cum rezulta din interpretarea dispozitiilor art. 81 si 86¹ din Codul penal, in situatia in care sunt indeplinite conditiile prevazute de art. 81 alin. 1 si 2, respectiv art. 86¹ alin. 1 si 2 din Codul penal, instanta poate dispune suspendarea conditionata sau sub supraveghere a executarii pedepsei pe durata unui termen de incercare, suspendarea executarii pedepsei neatragand, potrivit art. 81 alin. 5 din Codul penal, la care face referire si art. 86¹ alin. 4 din Codul penal, suspendarea masurilor de siguranta sau a obligatiilor civile prevazute in hotararea de condamnare.

Potrivit art. 447 alin. 2 din Codul de procedura penala, daca pana la expirarea termenului de incercare nu au fost respectate obligatiile civile prevazute de art. 84 din Codul penal sau cele prevazute de art. 86⁴ din Codul penal, partea interesata sau procurorul sesizeaza instanta care a pronuntat in prima instanta suspendarea, in vederea revocarii suspendarii executarii pedepsei.

Totodata, conform dispozitiilor art. 84 din Codul penal (la care face trimitere si art. 86⁴ alin. 1 din Codul penal), daca pana la expirarea termenului de incercare condamnatul nu a indeplinit obligatiile civile stabilite prin hotararea de condamnare, instanta dispune revocarea suspendarii executarii pedepsei, in afara de cazul cand cel condamnat dovedeste ca nu a avut putinta de a indeplini acele obligatii.

Se constata, de asemenea, ca, potrivit art. 86 si 86⁶ din Codul penal, daca in cursul termenului de incercare condamnatul nu a savarsit din nou o infractiune si nici nu s-a pronuntat revocarea suspendarii executarii pedepsei, el este reabilitat de drept. Se impune totodata a se observa ca potrivit art. 83 alin. 1 si 2 din Codul penal (la care face trimitere si art. 86⁴ din Codul penal), in situatia in care in cursul termenului de incercare condamnatul a savarsit o noua infractiune, descoperita inaintea acestui termen, se dispune revocarea suspendarii executarii chiar daca pentru noua infractiune comisa condamnarea definitiva se pronunta ulterior implinirii termenului de incercare.

Interpretand prin coroborare normele anterior mentionate se constata ca cererea de revocare a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere sau a suspendarii conditionate a executarii pedepsei, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile, poate fi introdusa doar anterior implinirii termenului de incercare, deoarece, ulterior acestui moment, intervine reabilitarea de drept a condamnatului, o concluzie contrara echivaland cu nerespectarea dispozitiilor art. 86 si 86⁶ din Codul penal, dar si a art. 81 alin. 5 si art. 86¹ alin. 4 din Codul penal.

Se retine astfel ca cererea de revocare trebuie introdusa la un moment care poate sa evidentieze intentia condamnatului de a se sustrage de la executarea obligatiilor civile, respectiv sa demonstreze reaua-credinta a acestuia, deoarece, din interpretarea per a contrario a art. 84 teza finala din Codul penal reiese ca revocarea suspendarii executarii pedepsei nu se poate dispune daca persoana condamnata dovedeste ca neindeplinirea obligatiilor civile stabilite prin hotararea de condamnare nu s-a datorat relei sale credinte.

Opinia potrivit careia cererea de revocare a suspendarii formulata in cursul termenului de incercare ar fi prematura, intrucat pana la acest moment condamnatul isi poate executa

obligatiile, nu poate fi primita deoarece ar insemna ca persoana condamnata ar beneficia de un termen de gratie pentru executarea acestora egal cu termenul de incercare. Acest lucru ar echivala cu recunoasterea unui drept neprevazut de lege si ar face ineficiente dispozitiile cuprinse in art. 81 alin. 5 si art. 86¹ alin. 4 din Codul penal, potrivit carora suspendarea executarii pedepsei nu atrage suspendarea masurilor de siguranta si a obligatiilor civile prevazute in hotararea de condamnare.

In ceea ce priveste momentul la care instanta, sesizata cu solutionarea cererii de revocare anterior expirarii termenului de incercare, poate dispune revocarea suspendarii executarii pedepsei, acesta se poate situa fie inainte de implinirea termenului de incercare, fie dupa, cata vreme legiuitorul nu prevede ca revocarea trebuie pronuntata inaintea termenului.

Concluzia ca judecarea cauzei poate avea loc si ulterior expirarii termenului de incercare mai este sustinuta si de imprejurarea ca legea penala, in ceea ce priveste un alt caz de revocare a suspendarii executarii pedepsei - pentru comiterea unei noi infractiuni in cursul termenului de incercare, infractiune descoperita in acest termen - a prevazut expres in cuprinsul art. 83 alin. 1 si art. 86⁴ alin. 1 din Codul penal ca revocarea suspendarii executarii pedepsei se dispune chiar daca ramanerea definitiva a hotararii de condamnare pentru noua infractiune savarsita este ulterioara implinirii termenului de incercare. Aceeasi concluzie, in sensul ca solutionarea cererii de revocare si dispunerea revocarii sunt posibile si dupa expirarea termenului de incercare, reiese si din interpretarea art. 86 si 86⁶ din Codul penal, care prevad drept conditie a reabilitarii de drept absenta unei revocari dispuse potrivit art. 83, art. 84 sau 86⁴ din Codul penal, fara a distinge cu privire la momentul cand revocarea trebuie sa intervina, o asemenea distinctie nefiind reglementata nici de dispozitiile art. 84 din Codul penal.

Pentru considerentele aratate, in temeiul art. 414⁴ si 414⁵ din Codul de procedura penala, astfel cum a fost modificat si completat prin Legea nr. 202/2010,

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE

In numele legii

DECIDE:

Admite recursul in interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie si, in consecinta:

In interpretarea si aplicarea unitara a dispozitiilor art. 447 alin. 2 din Codul de procedura penala raportat la art. 84 si art. 86⁴ din Codul penal stabileste ca:

Sesizarea instantei in vederea revocarii suspendarii conditionate a executarii pedepsei sau a suspendarii executarii pedepsei sub supraveghere, in cazul neindeplinirii de catre condamnat a obligatiilor civile stabilite prin hotararea de condamnare, trebuie facuta inainte de expirarea termenului de incercare, indiferent daca judecarea cauzei are loc anterior sau ulterior expirarii acestui termen.

Obligatorie, potrivit art. 414⁵ alin. 4 din Codul de procedura penala.

Pronuntata in sedinta publica, astazi, 17 octombrie 2011.

PRESEDINTELE INALTEI CURTI DE CASATIE SI JUSTITIE,
LIVIA DOINA STANCIU

Magistrat-asistent,
Cristina Pascu